

Särskild sammanställning enligt Miljöbalken 6 kap. 16 § gällande tillägget "Gripsholms Hagar" till fördjupningen av översiktsplanen för Mariefred – Läggesta -07

Hur miljöaspekterna integrerats i tillägget till fördjupningen av översiktsplanen

Utarbetandet av tillägget till Fördjupningen av översiktsplanen för Mariefred - Läggesta och miljökonsekvensbeskrivningen har utförts parallellt. En integrering av miljöaspekterna i planförslaget har skett under hela processen.

Med en fullt utbyggd motorväg, Svealandsbanans stegvisa utbyggnad till dubbelsspår Mariefreds attraktiva läge vid Mälaren står Strängnäs kommun och i synnerhet områdena runt våra stationslägen, inför en förväntad ekonomisk och befolkningsmässig tillväxt de närmaste decennierna.

Det är nödvändigt med en helhetssyn för Mariefredsområdet för att förhindra en splittrad och mer slumpmässigt tillkommen bebyggelseutveckling vilket kan komma att medföra flera negativa konsekvenser. Behovet finns därför att man ersätter och kompletterar vissa delar i gällande fördjupning av översiktsplanen för Mariefred/Läggesta med en uppdaterad version som är i linje med nu gällande politiska ambitioner och målsättningar.

All fysisk planering i Strängnäs utgår ifrån ett hållbarhetsperspektiv. I inledningen och avsnittet – Övergripande analys – redogörs för den planeringsstrategi för Mariefreds utveckling som ska gälla för framtiden. Denna planeringsstrategi uppfyller en rad hållbarhetskriterier bland annat sammanlänkning av bebyggelsestrukturer för möjligheter till ökat kollektivt resande, nyttjande av befintlig infrastruktur, närhet till grönområden, närhet till kulturmiljöer och läge utom riskområden för skred och översvämning. Planstrategin innebär också en tyngdpunktsförskjutning av planering och utbyggnad inom hela Mariefredsområdet där vissa andra tidigare utpekade områden tas bort eller senareläggs.

Det innebär att man samlar huvuddelen av den kommande tillväxten i ett stråk mellan Mariefred och Läggesta där detta stråk tillsammans med den utveckling som pågår runt Läggesta station ger förutsättningar för huvuddelen av den planerade tillväxten på såväl kort som lång sikt.

MKB:n innehåller de övergripande konsekvensbeskrivningar som ett genomförande av tillägget till fördjupningen innebär samt anger vilka delar som bör utredas vidare och följas upp i ett senare detaljplane- eller programskede.

Eftersom området ligger inom ett område med stora kultur- och naturvärden ligger tyngdpunkten på dessa frågor som har samband med ett sådant område som avses i 7 kap. miljöbalken i MKBn och planbeskrivningen.

De åtgärder som kunnat identifieras i miljökonsekvensbeskrivningen av översiktsplanens fördjupning och som skall fokuseras på i detaljplaneskedet har främst bäring på miljökvalitetsmålen *God bebyggd miljö*, *Grundvatten av god kvalitet*, *Ett rikt växt och djurliv* och *Begränsad klimatpåverkan*.

Hur miljökonsekvensbeskrivningen och tillägget till fördjupningen och synpunkter från samråd beaktats

Länsstyrelsen bidrog till planarbetet med ett samrådsyttrande 2007-11-12. Samrådsyttrandet medförde att planen på flera punkter korrigerades och att förbättrade underlag främst vad gäller kulturmiljö (både historisk och förhistorisk) tagits fram och inarbetats i planen. Även beskrivningar och åtgärdsförslag för beaktandet av spridningskorridorer för att säkerställa långsiktigt goda förutsättningar för Natura -2000 området Gripsholm (Hjorthagen), söder om planen har inarbetats i handlingarna.

Länsstyrelsen har i sitt granskningsyttrande efter utställningen inte haft några invändningar mot planen. Av yttrandet ska framgå om förslaget inte tillgodoser riksintressen, kan medverka till att en miljö kvalitetsnorm överträds, inte är samordnat med andra kommuners planering och om bebyggelse blir olämplig med hänsyn till människors hälsa och säkerhet. Länsstyrelsen har när det gäller naturvärden noterat att kommunen beaktat frågan om att bevara utrotningshotade arter inom Natura -2000 området Gripsholm (Hjorthagen) och delar kommunens bedömning om riktlinjer för den kommande detaljplaneringen att fördjupade naturinventeringar ska ske för att ge underlag till avgränsningar av spridningskorridorer.

En avgörande fråga har varit hur kulturmiljön kan bevaras och säkerställas i planen. Den särskilda kulturmiljöanalys som togs fram inför planförslaget och som senare kompletterades med en förhistorisk del angående fornlämningar har lett till att bebyggelseområdena har kunnat avgränsas så att inte de viktiga sammanhangen runt Slottet, Kungsladugården och den förhistoriska miljön runt Finsta kulle går förlorade. Genom analyserna har man även kunnat peka på vikten av att det öppna landskapet i anslutning till väg 223 med sambanden till Hjorthagen hålls fria från samlad bebyggelse och att ny bebyggelse endas kan tillkomma i den norra delen av

nuvarande golfbaneområde. Dessa aspekter har medfört att bebyggelseområdena justerats mellan samråds och granskningshandling.

En utvecklad och behovsanpassad kollektivtrafik är viktig för tillgängligheten till servicefunktioner i samhället och underlaget för verksamheter i de stadsdelscentrum som kommer att finnas. Kollektivtrafiken har bäring på miljömålet *God byggd miljö* samtidigt som det bidrar till att uppfylla miljömålet *Begränsad klimatpåverkan*. Planen anger därför även hur huvudgatusystemet ska planeras så att framtida busstrafik effektivt och med bra resandeunderlag kan trafikera stråket Mariefred – Läggesta.

Planen tar även upp frågan om en eventuell framtida förbifart för Mariefred för att säkerställa att erforderliga utredningar kommer till stånd innan delområdena planeras så möjligheten till förbifart inom planens terrängavsnitt inte går förlo-rad utan att frågan har behandlats. Frågan om förbifart är relevant eftersom en sådan i framtiden minskar de konfliktpunkter invidvid nuvarande sträckning förbi Kungsladugården och Slottet som med ökad trafik i framtiden kan vara ett problem i trafikmiljön för Mariefred och de västra stadsdelarnas koppling till Marifreds stadskärna.

SGI har i sitt yttrande väckt frågan om kommunen beaktat klimatförändringarna i planen med anledning av att utställningshandlingen under avsnittet konstaterat att området ligger utanför områden med risk för översvämning. Detta har förtydligats i planen så att det framgår att området har varit föremål för utredningar och åtgärdsbeskrivningar när det gäller ytvattenavrinning i samband med den översynen som gjorts efter översvänningsproblematiken som aktualiserades för genom de häftiga regn som var några år sedan. Dessa utredningar har även lett till ett planeringsunderlag för detaljplaner där dagvattenhanteringen dimensioneras så att inte olägenheter ska uppstå vid kraftiga regn över de volymer som VA-lagstiftningen anger.

Skogsstyrelsen har i sitt yttrande efter utställningen anför att man bör beakta naturvärden i anslutning till Fredriks borg, Sofielund och Liljelund. Dessa har tidigare omnämnts i MKBn och planhandlingen men handlingarna har kompletterats till antagandet så att det tydligare går att utläsa att dessa områden är viktiga och ska beaktas i kommande detaljplaner.

Slottsförvaltningen och Fastighetsverket har tidigare lämnat synpunkter när det gäller kulturmiljön och området närmast väster om Kungsladugården. Synpunkten har tillsammans med de analyser som tagits fram medfört att bebyggelseområdenas utsträckning åt söder begränsats så att de inte ska kunna påverka upplevelsen i området. Slottsförvaltningen och Marifredspartiet har även anför att vägen närmast kungsladugården på ett inte önskvärt sätt kan störa upplevelsen av området. Planhandlingen har därför kompletterats med anvisningar om att hänsyn till den känsliga kulturmiljön ska tas i samband med vägens genomföran-

de så att skyltar och gatubelysning anpassas så att de så lite som möjligt påverkar kulturmiljön i området.

Naturskyddsföreningen har vidhållit sitt tidigare ställningstagande att en grundlig naturinventering av utpekade bebyggelseområden redan ska ske i den fördjupade översiktsplanen och ser det som en brist i sammanhanget. Från kommunens sida har vi klargjort att det är känt att området är rikt på naturvärden, området har varit föremål för övergripande inventeringar. Utredningar och inventeringar måste ske med en detaljeringsgrad som är anpassad till planens nivå. I detta skede har man bedömt att de inventeringar som gjorts är tillräckliga. I MKBn har tydliggjorts två områden, vid Fredriks borg och Sofielund som utgör nyckelbiotoper med ädellövskog och värdefulla träd och ett område, vid Liljelund, är klassat som opåverkat område som också inhyser ädellövskog och värdefulla träd. Dessa områden ska särskilt beaktas och skyddas vid en nybyggnation.

I övrigt gäller att det inför varje detaljplan ska genomföras en så kallad behovsbedömning där det ska framgå vilka närmare utredningar och vilka värden som står på spel som underlag för ställningstagande om en fullständig miljöbedömning behöver göras. Kommunen bedömer därför att arbetsordningen med behovsbedömning säkerställer att nödvändiga inventeringar och andra utredningar kommer till stånd i samband med kommande detaljplaner.

Skälen till att planen och programmet har antagits i stället för de alternativ som varit föremål för överväganden

Mariefred -07 anger ett utredningsområde för bebyggelse i direkt västlig anslutning till Kungsladugården och väg 223. Under detta tilläggs inledande arbete kunde ganska snart konstateras att man skulle bli tvungen att justera bebyggelsegränsen norrut så att området närmast Kungsladugården och vägen skulle kunna hållas fri från sammanhängande bebyggelse. Kulturmiljöutredningar och utredningar gällande de förhistoriska lämningarna inom området, som gjorts under arbetets gång, har medverkat till att markanvändningskartan idag ser ut som den gör. Särskild vikt har lagts vid utpekandet av den södra bebyggelsegränsen dels mot det öppna området mellan Kungsladugården och Finsta kulle, dels för att ange ett impediment på norra sidan av de skogsdungar som innehåller riktiga fornlämningar för att upplevelsevärdena av kullarna inte ska gå förlorade. Förändringen av inriktningen av FÖP-07 som detta tillägg innebär motiveras till stor utsträckning av ambitionen att ge förutsättningar för en mer hållbar utveckling av Mariefred – Läggestaområdet. Detta ska ske genom att styra tillväxten i det utpekade nära stationsläget vid Läggesta och bilda sammanhängande strukturer i huvudsak inom 3 kilometerszonen runt stationen i stället för som FÖP -07 anger i huvudsak sprida bebyggelsen norr om Mariefred.

De åtgärder som avses att vidtas för uppföljning och övervakning av den betydande miljöpåverkan som genomförandet och programmet medför

Fördjupningen av översiktsplanen anger utbyggnadsinriktningen inom det område som angivits och är inte juridiskt bindande.

I samband med detaljplaneprocesserna kommer sannolikt flera miljöaspekter med betydande miljöpåverkan att kunna identifieras. Därför är det viktigt att MKB:n för översiktsplanens fördjupning inte betraktas som ett komplett hjälpmedel vid detaljplanearbetet utan betraktas som en vägledning för detaljplaneprocessen.

Det är inte heller uteslutet utan också högst sannolikt att andra områden som inte beskrivits i fördjupningen kan bli föremål för detaljplaneprovning.

De miljöaspekter som identifierats och översiktligt beskrivits i MKBn skall då respektive område blir aktuellt för utarbetande av detaljplan bli föremål för fördjupade utredningar. Utredningarna ska visa på lämpliga åtgärder som leder till positiva eller så små negativa miljöförändringar som är ekonomiskt rimliga och tekniskt möjliga enligt miljöbalkens intentioner.

I avsnitten "Miljöaspekter med generellt betydande miljöpåverkan inom planområdet" och "Åtgärder" i MKBn, anges betydande miljöaspekter som identifierats inom respektive delområde och åtgärder på en övergripande nivå. Detta innebär att dessa ska följas upp i detaljplaneskedet med lämpliga åtgärder för att minimera negativ miljöpåverkan vid planens genomförande.

Vid behovsbedömningen för varje enskild plan skall miljökonsekvensbeskrivning för fördjupningen tjäna som ledstjärna för huruvida genomförande av detaljplanen i fråga innebär risk för betydande miljöpåverkan.

Betydande miljöaspekter som identifierats inom detta tillägg av översiktsplanen för Mariefred – Läggesta:

- Ianspråktagande av mark, vatten och naturresurser
- Uppvärmning av bostäder
- Grundvattenskydd

Åtgärder som särskilt ska följas upp när det gäller dessa aspekter är:

- Omsorgsfull lokalisering av bebyggelse och anpassning av material och utformning till den känsliga miljön. I kommande detaljplanearbete ska kulturmiljöanalysens med bilagan angående förhistoriska miljöer beaktas. Behovet av deltagande av antikvarisk kompetens i detaljplane- och genomförandeskedet understryks.

- Noggrann avgränsning mellan tillkommande bebyggelseområden och det öppna landskapet, särskilt i syd-ost, för att bevara siktlinjer och skyddsområden i förhållande till bl a Gripsholm så att de pedagogiska, upplevelsebara och vetenskapliga värdena bibehålls så att riksintresset inte påtagligt skadas.
- Det är här viktigt att förbindelser/spridningsvägar upprätthålls mellan olika biotoper. Särskild uppmärksamhet ska riktas på skapande av grönstråk vid upprättande av detaljplaner i enlighet med Grönplanens intentioner inom utpekade bebyggelseområden för att bland annat säkerställa spridningskorridorerna mellan Natura-2000 området i söder till det större sammanhängande skogsområdet i norr.
- För att säkra naturvärden och minska slitage på områden som ska skyddas och som gränsar till bebyggelse, kan det bli nödvändigt att kommande detaljplaner omfattar även större naturområden med skydds- och skötselbestämmelser.
- Kontroll om skyddsåtgärder för grundvatten är nödvändiga i samband med schaktningsarbeten och byggnation

Vid utbyggnad enligt planförslaget med beaktande av de riktlinjer och intentioner planförslaget har, bedöms att riksintresseområdet för kulturmiljö, Gripsholm - Mariefred, inte påtagligt skadas. Inte heller bedöms förutsättningarna för långsiktigt skydd av de prioriterade arterna inom Natura -2000 området, Gripsholm, försämrats.

Rent praktiskt kommer uppföljning att ske i samband med detaljplaneprocessen där ansvaret ligger hos respektive facknämnd och kommunstyrelsen.

Infrastrukturprojektet "förbifart Mariefred" som berörs i planen skulle vid ett genomförande ge upphov till att frågan om betydande miljöpåverkan behöver prövas. Vägprojekt av denna dignitet behandlas enligt väglagen och ska omfattas av särskild miljöbedömning som ingår i den handläggning och planering som utförs av Trafikverket. Planen nämner frågan om förbifart endast av det skäl att hänsyn till detta behöver tas i den fortsatta planeringen om en sådan förbifart ska kunna bli aktuell.

Större vägprojekten innebär generellt ingrepp där ianspråktagande av mark kan ge negativa effekter på känsliga miljöer och bullerspridningen till berörda bostadsområden och områden som är viktiga för det rörliga friluftslivet. Det är speciellt viktigt att dessa aspekter beaktas vid ett eventuellt kommande förstudie och vägplan som upprättas av Trafikverket.

Marie Jonsson
Samhällsbyggnadschef

Mikael Rojek
Samhällsbyggnadsstrateg